

STANOVENÍ KATALYTICKÉ KONCENTRACE ENZYMŮ

Enzymy

- Biokatalyzátory
- Snižují aktivační energii potřebnou pro chemickou reakci
- V klinické biochemii se enzymy používají:
  - ▶ pro diagnostické účely
  - ▶ jako reagenty

Názvosloví

- ▶ triviální / historické TRYPSIN
- ▶ obecně užívané α -AMYLASA (AMS)
- ▶ vědecké 1,4- α -D-glukanglukanohydrolasa EC 3.2.1.1.

- ▶ faktory ovlivňující enzymovou reakci :
TEPLOTA, pH, koncentrace SUBSTRÁTU, koE,...

často se volí kompromis mezi optimálními podmínkami, cenou, technickými požadavky

---

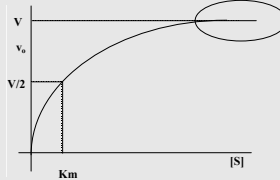

Enzymy - stanovení

Rovnice Michaelis-Mentenové:

$$v = \frac{V \cdot [S]}{K_m + [S]}$$

$$[S] \gg K_m \quad v = V_{\text{lim}}$$

Ideálně: $[S] \geq 100 K_m$

cena, rozpustnost, inhibice nadbytkem substrátu, ...

Enzymy - stanovení

1) Dvoubodové stanovení („metoda zastaveného času“)

fotometrické sledování změny absorbance (přírůstek produktu nebo úbytek substrátu) za časovou jednotku (nevíme, co se v reakční směsi děje!), většinou v daném čase zastavujeme enzymovou reakci (např. denaturace a kolorimetrické vybarvení produktů)

$$\Delta A / \Delta t = \frac{A_2 - A_1}{t_2 - t_1} \quad A_1, t_1 \text{ většinou rovny } 0 \text{ (počátek)}$$

Enzymy - stanovení

1) Dvoubodové stanovení („metoda zastaveného času“)

fotometrické sledování změny absorbance (A) za časovou jednotku

2) „KINETICKÁ“ stanovení („metoda tangent“)

fotometrické sledování tvorby produktu nebo úbytku substrátu v čase (dA/dt)

podmínka:

- ▶ konstantní rychlost (kinetika 0.řádu)
- ▶ vždy kontrolovat průběh reakce !

t.j. rychlost reakce

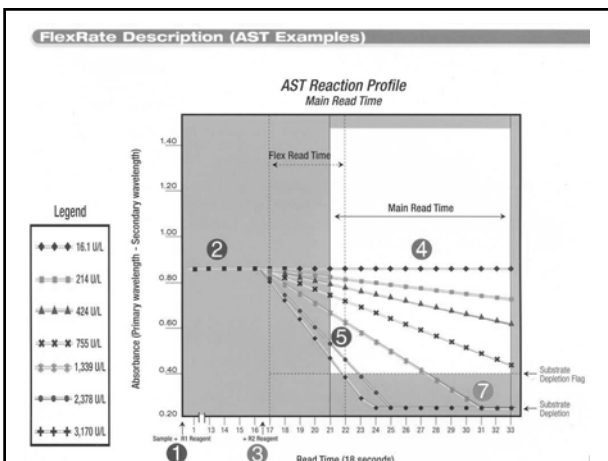

Enzymy - stanovení

2) „KINETICKÉ“ testy nejčastěji fotometrické s využitím

▶ optického testu (Warburgův) (NADH + H⁺) 340 nm

▶ chinoniminové reakce (křenová peroxidasa)

POD

H₂O₂ + 4-aminoantipyrin + subst. fenol → chinonimin (červený, 555 nm)

KATALYTICKÁ KONCENTRACE ENZYMU μkat/l

(dříve, ale ještě např. v Německu, USA U/l) 1 μkat/l = 60 U/l

---

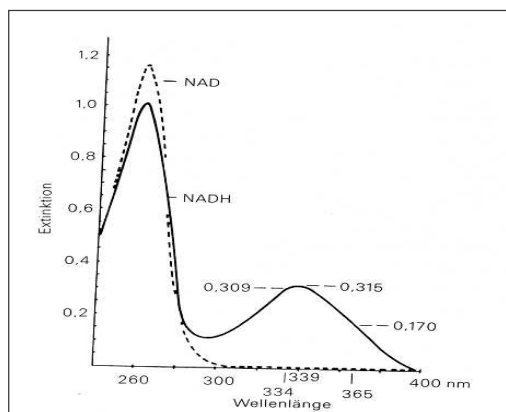

Enzymy - stanovení

1 a 2) „KINETICKÉ“ a „dvoubodové“ metody
fotometrické sledování časové změny absorbance (A)
t.j. rychlost reakce

jednotky μkat/l

3) **IMUNOCHEMICKÉ metody**

stanovujeme hmotnostní koncentraci enzymu

jednotky μg/l

ALT

Klinický význam:

- onemocnění jater (akutní virová hepatitida)
- onemocnění žlučových cest
- dekompenzované srdeční vady (venostasa v játrech)

Je obsažena v cytoplasmě všech buněk (zvláště hepatocytů)

ALT

- L-alanin + 2-oxoglutarát --> pyruvát + L-glutamát
- pyruvát + NADH + H⁺ --> L-laktát + NAD⁺

- pyruvát + NADH + H⁺ --> L-laktát + NAD⁺
endogenní
  - pyridoxal-5-fosfát + ApoALT --> ALT*
- doporučuje se předinkubace 10 min při +37°C
- start : 2-oxoglutarát (2 činidlová metoda)
- start : sérum (1 činidlová metoda)
- kalibrace: enzymový kalibrátor nebo teoretický faktor

AST

Klinický význam:

- onemocnění myokardu (nekróza, AIM)
- onemocnění kosterního svalstva
- jaterní choroby

Je obsažena v cytoplasmě(30%) a v mitochondriích(70%) všech buněk (zvláště hepatocytů, buněk srdečního svalu, ledvin a kosterních svalů)

AST

- L-aspartát + 2-oxoglutarát --> oxalacetát + L-glutamát
- oxalacetát + NADH + H⁺ --> L-malát + NAD⁺

- pyruvát + NADH + H⁺ --> L-laktát + NAD⁺
endogenní
  - pyridoxal-5-fosfát + ApoAST --> AST*
- doporučuje se předinkubace 10 min při +37°C
- start : 2-oxoglutarát (2 činidlová metoda)
- start : sérum (1 činidlová metoda)
- kalibrace: enzymový kalibrátor nebo teoretický faktor

LD

Klinický význam:

- onemocnění srdečního svalu (infarkt myokardu)
- onemocnění svalů
- další choroby (hemolytická anémie, leukémie, onemocnění jaterního parenchymu,...hemolýza)

LD je cytoplasmatický enzym, katalyzuje reakci anaerobní glykolýzy, to vysvětluje nález LD prakticky ve všech tkáních.

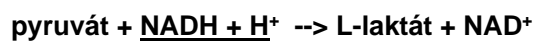

LD

Je to TETRAMER skládající se ze 2 podjednotek: M (muscle)
H (heart)

Kombinací vzniká 5 isoenzymů : LD1 H4
LD2 H3M
LD3 H2M2
LD4 HM3
LD5 M4

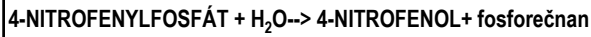
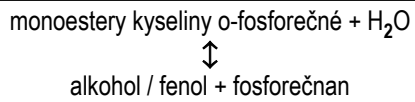

ALP

ALP a izoenzymy

METODY

- N-methyl-D-glucamin (MEG) (v ČR stand.metoda)
- 2-amino-2-methyl-1-propanol (AMP) (IFCC metoda)
- Diethanolamin (DGKC)
- IMUNOCHEMICKY (kostní izoenzym)
- ELEKTROFORÉZA
- INAKTIVAČNĚ - INHIBIČNÍ metody
- srážení LEKTINEM (kostní izoenzym)

ALP v rozpuštěných lyofilizátech je nutné reaktivovat (2h při lab.teplotě)

GMT

Klinický.význam:

- onemocnění jater
- obstrukce žlučových cest
- sekundární nádory jater
- monitorování chronického alkoholismu

GMT je vázána na cytoplasmatické membrány.

V krvi dokazatelný enzym je jen jaterního původu.

GMT / GGT

Katalyzuje přenos γ -glutamylového zbytku z γ -glutamylpeptidů na jiný akceptor (např. peptid nebo aminokyselina)

METODY

- γ -L-glutamyl-3-karboxy-4-nitranilid (GLUCANE)
- γ -L-glutamyl-4-nitranilid (GLU-4-NA)

GLUCANE + Glygly $\rightarrow$ GLU-Glygly + 5-A-2NB
5-AMINO-2-NITROBENZOÁT

GLU-4-NA + Glygly $\rightarrow$ GLU-Glygly + 4-NA
4-NITROANILID

AMS

Klinický význam:

- onemocnění pankreatu (akutní pankreatitida, 5-12h)
- onemocnění slinných žláz (parotitis)
- přítomnost makroamylasového komplexu
MAKROAMYLASOVÝ komplex = komplexy glykosylovaných isoenzymů s imunoglobuliny a jinými bílkovinami v séru Mr = 400 000 až 2 000 000
- AMS je sekreční enzym vytvářený pankreatem, slinnými žlázami, část vzniká v játrech, plicích.

Sérum obsahuje přibližně stejnou katalytickou koncentraci pankreatického a slinného izoenzymu.

AMS

- POLYSACHARIDY $\rightarrow$ OLIGOSACHARIDY $\rightarrow$ MALTOSA
štěpí α -1,4 glykosidické vazby

• METODY

- AMYLOKLASTICKÉ
ŠKROB $\rightarrow$ OLIGOSACHARIDY $\rightarrow$ MALTOSA
+ roztok jodu
modré zbarvení
- CHROMOLYTICKÉ
Substrát = nerozpustný škrob s kovalentně vázaným barvivem

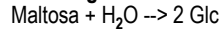

AMS

s MOLEKULÁRNĚ DEFINOVANÝMI SUBSTRÁTY

▶ substráty značené 4-nitrofenolem na konci definovaného oligosacharidu

α -glukosidasa

▶ metoda IFCC

1 molekula 4,6-ethyliden(G7)-4-nitrofenyl(G1)- α -(1,4)-D-maltoheptaosidu

▶ 2-chloro-4-nitrofenyl- α -D-maltotriosid

LPS

Klinický.význam:

- detekce a vyloučení akutní pankreatitidy
- chronická pankreatitida (relapsující)
- obstrukce pankreatického traktu

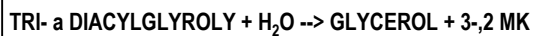

LPS

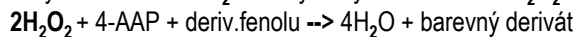
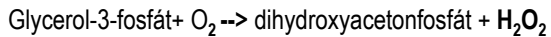

METODY

• TITRAČNÍ (stanovení MK)

• TURBIDIMETRICKÉ (snížení zákalu)

• „fotometrické“ (stanovení glycerolu)

micelární komplexy „nerozpustný substrát-kolipasa-
žlučová kyselina (pH 9)

poznámka: LPS pankreatická a jaterní, lipoproteinová LPS

ACP

Klinický.význam:

- onemocnění prostaty (karcinom)
- některá kostní onemocnění (tumory a metastasy)
- chronická ledvinná nedostatečnost
- V séru lze dokázat prostatický a kostní isoenzym, dále malé množství jaterního, erytrocytárního a trombocytárního isoenzymu.

ACP není v séru/plazmě stabilní !

ACPP je pro dg.ca prostaty nahrazováno imunochemickým stanovením **PSA**

ACP

METODY

- pH < 7,0
- 4-NITROFENYLFOSFÁT + H₂O--> 4-NITROFENOL+ fosforečnan
- 1-NAFTYLFOSFÁT + H₂O--> 1-NAFTOL + fosforečnan
1-NAFTOL + diazoniová sůl --> azobarvivo
- detekce prostatického isoenzymu:
ACP - ACP inhibovaná vlnanem

CHE

Klinický.význam:

CHE vzniká v ribosomech jaterních buněk a je secernována do krve. Patologické je především snížení aktivity.

- poruchy proteosyntézy
těžké hepatopatie
hladovění organismu
- intoxikace organofosfáty
nekompetitivní inhibitory
- vrozené deficity, atypické varianty

CHE

estery CHOLINU + H₂O --> CHOLIN + příslušná kyselina

Sérum / plazma

•ACETYLCHOLINESTERASA (substrát: acetylcholin)

je obsažena v Ery, mozku

•PSEUDOCHOLINESTERASA

pochází z ribosomů jaterních buněk

thioestery cholinu + H₂O --> thiocholin + butyrát

thiocholin + DTNB -->5-merkapt-2-nitrobenzoová kyselina

DTNB=kyselina 5,5' dithio-bis-nitrobenzoová **žlutá**

Enzymy v moči

1. NAG (N-acetyl-beta-glukosaminidasa)
TUBULÁRNÍ postižení LEDVIN

2. GMT
